

Mentaliseringsbaseret forståelsen af borderline personlighedsforstyrrelse - at forstå psykopatologisk adfærd og reaktionsmønstre

Konference om borderline
København 7. februar 2017

Psykiatrien i Nordjylland
Morten Kjølbye
Uddannelseskoordinerende overlæge
Psykiatrien i Region Nordjylland

Klinisk lektor i psykiatri ved Institut for Medicin og Sundhedsteknologi, Aalborg Universitet
Ekstern lektor ved Det Humanistiske Fakultet, Institut for Kommunikation, Aalborg Universitet

---

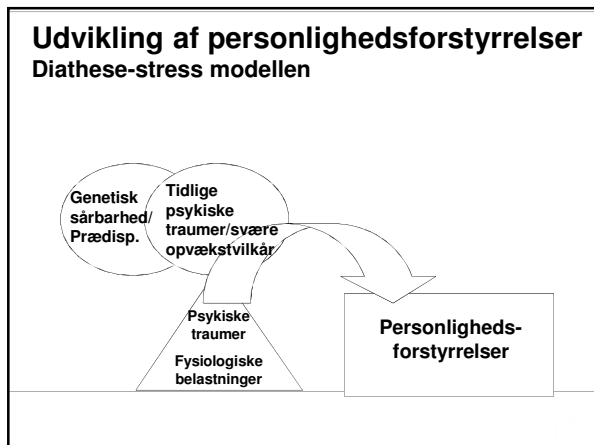

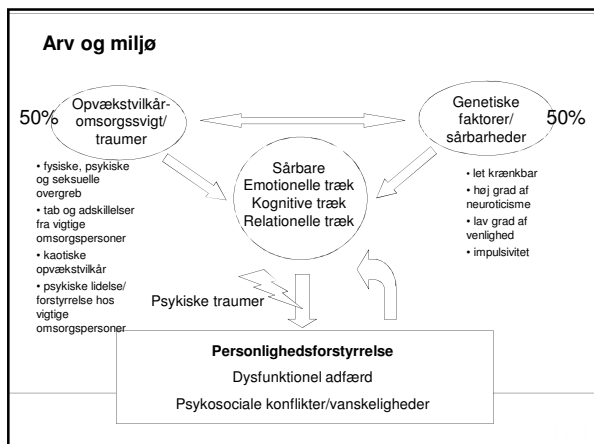

KORT OM TILKNYTNING OG MENTALISERING

John Bowlby

- Britisk læge og psykoanalytiker (1907-1990)
- Slutning af 1940'erne og begyndelsen af 1950'erne undersøgte han konsekvensen af maternel separation
- Grundlagde tilknytningsteorien

Bowlby's observation

- Protest
- Utrøstelig
- Ligegyldighed

- Tryk tilknytning
- Utryk tilknytning

The still face

Hvorfor er tilknytning vigtig?

- Tilknytning ved 11 mdr er den bedste prædikator for tilknytning ved 18 år
- Tilknytning ved 11 mdr er den bedste prædikator for mentaliseringsevne ved 18 år
- God mentalisering og sikker tilknytning beskytter mod psykosociale belastninger

---

Mary Ainsworth

- Amerikansk-Canadisk udviklingspsykolog (1913-1999)
- 1963 Uganda
- Observerede 24 mor-barn relationer over 9 måneder
- Strange Situation
- Beskrev tre forskellige tilknytningsmønstre

To tilknytningsmønstre

- Sikker tilknytning
- Usikker tilknytning
  - Ambivalente
  - Undvigende
  - Disorganiserede

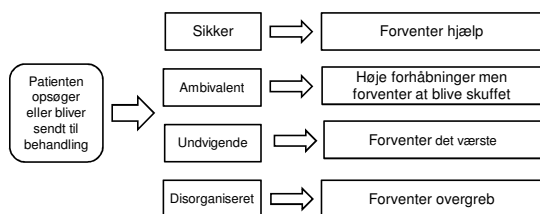

Hvordan reagere den lidende voksne?

Kliniske konsekvenser af usikker tilknytning

- Usikker tilknytning gør det mindre sandsynligt at personen reviderer viden eller standpunkter, selv om data peger på det
- Ved emotionel dysregulering vil patienten søge stabilitet gennem at fastholde gamle oplevelser

---

Fonagy & Bateman
hjernen og klinikerne bag mentalisering

Hvad er mentalisering?

- At skabe meningsfuld mening
- Skaber mening i den sociale verden ved at *gøre sig forestillinger om mentale tilstande*
  - Tanker, følelser, impulser og motiver
- At være optaget af egne and andres mentale tilstande
- At se sig selv udefra og andre indefra
- At have sind på sind

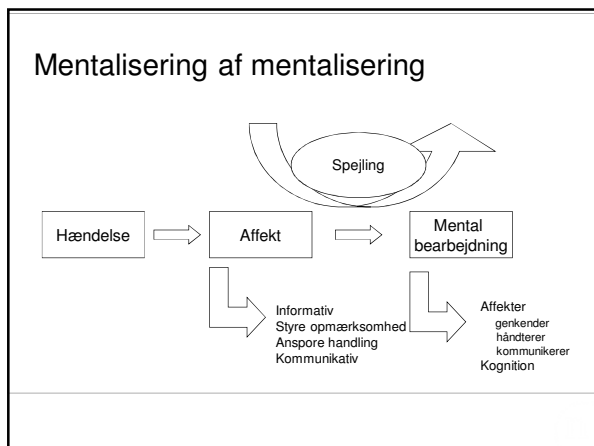

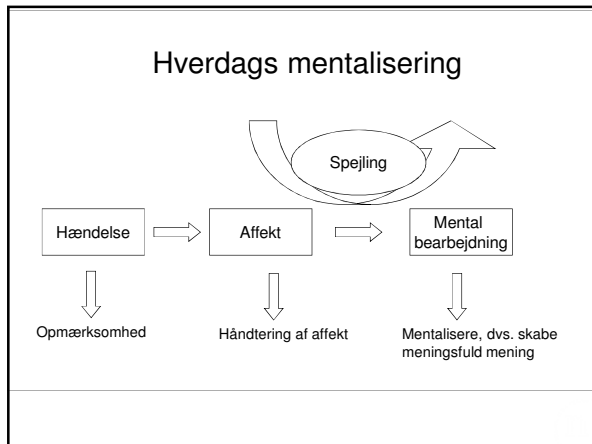

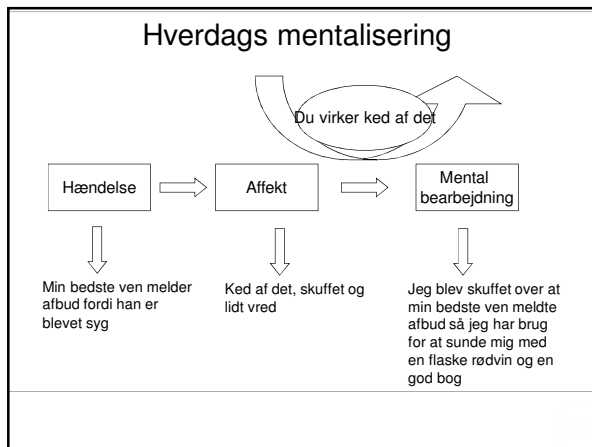

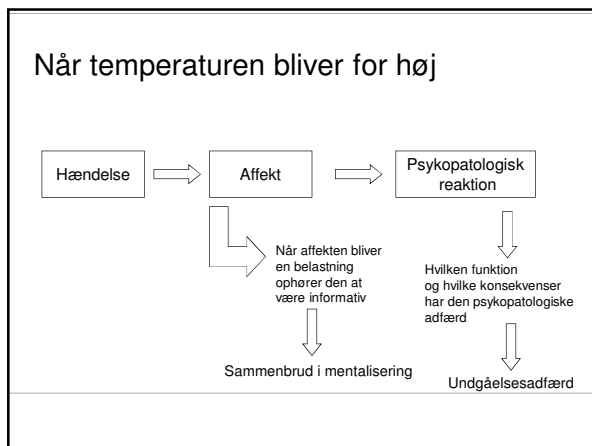

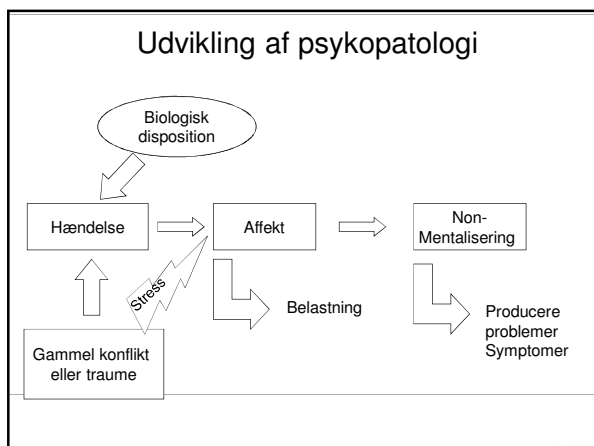

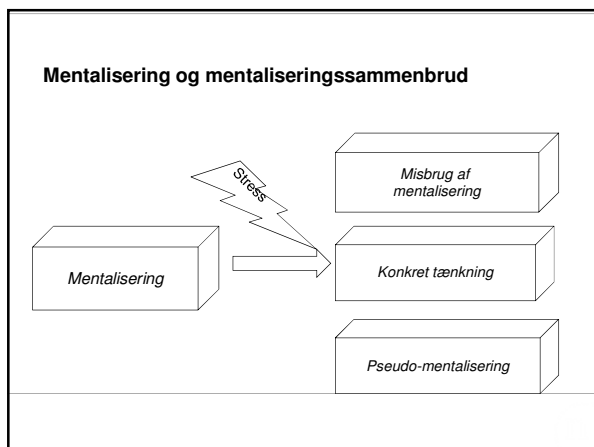

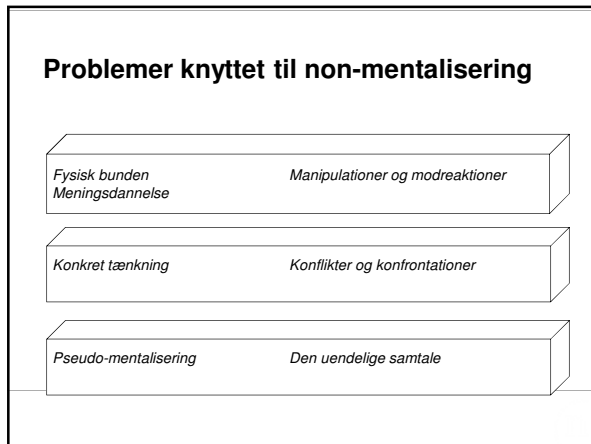

MENTALISERINGSBASERET BORDERLINE MODELLER

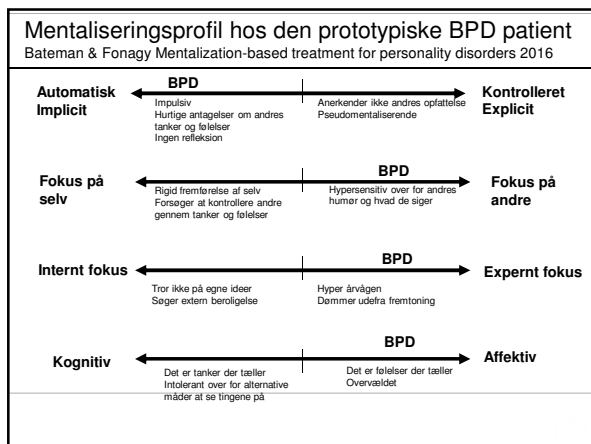

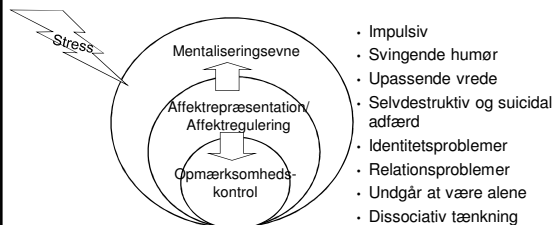

Borderline i en mentaliseringsmodel

Hvad skal behandleren være opmærksom på?

- At patienten er på vagt
- Lige gyldighed er et tegn på at følelser er ubærlige
- Problemer med håndtering af følelser aktivere psykopatologisk adfærd, der har en stabiliserende funktion
- Impulsiv
- Påvirkelig af andre
- Fokus på det ydre – der har forklaringskraft
- Følelsesmæssigt styret
- Mange konflikter
- Handling frem for refleksion

KORT OM BEHANDLING

Borderline kriterier

- Undgår at være alene
- Impulsiv
- Svingende humør
- Upassende vrede
- Identitetsproblemer
- Relationsproblemer
- Selvdestruktiv og suicidal adfærd
- Dissociativ tænkning
- Stresser – som patienten skal lære at håndtere
- Reaktiv adfærd – gennem at skabe meningsfuld sammenhæng mellem hændelse og reaktiv adfærd får patienten et værktøj
- Coping strategi – udvikle andre alternativer

Akutte og kroniske symptomer

- Akutte symptomer:
    - Selvdestruktiv
    - Selvmordsforsøg
    - Psykoselignende tanker
  - Kroniske (temperament) symptomer
    - Aggressive følelser og handlinger
    - Mistillid og mistænksomhed
    - Angst for svigt
    - Tomhedsfølelse og depressivitet
- } Kan let fjernes eller intensiveres
- } Kræver en langtidsindsats og er central for borderline psykopatologi

---

Overordnede behandlingsrammer

- Psykoterapi baseret
- Tilbageholdende med medikamentel behandling
  - Kan have negativ effekt
- Teambaseret
- Fælles referenceramme
- Konsistent behandlingsprogram
- Behandlingsprogram minimum 1 år
- Individuel og gruppe behandling
- Psykoedukation
- Al behandling bygger på en grundig assessment

Kontekst er kongevejen til mentalisering

Undersøg den kontekst symptomadfærd udspiller sig i
Læg mærke til detaljen i patientens udsagn

Regulering af spændingsniveau via ”modsatte bevægelser”

Patient / Terapeut	Terapeut / Patient
Vidende	Ikke-vidende
Selv – fokus	Fokus på anden
Emotionel distance	Emotionelt nærvær
Sikkerhed	Tvivl

Tak for at I ville lytte, men nu må I selv finde jeres egen vej

---
